

สถานการณ์ส่งออกข้าวปี 2555 และแนวโน้มปี 2556

สรุปการส่งออกข้าวของไทยในปี 2555

1. ปริมาณส่งออกข้าว 6.94 ล้านตัน ลดลง 35% เมื่อเทียบกับปี 2554
2. มูลค่า 147,122 ล้านบาท ลดลง 24% เมื่อเทียบกับปี 2554

ปริมาณส่งออกแยกตามชนิดข้าว ปี 2553 – 2555

ชนิดข้าว	2553	2554	2555	(%) 55/54	%สัดส่วน
ตันข้าวขาว	2,873,590	4,134,844	2,524,055	-38.96	36
ปลายข้าวขาว	188,984	268,931	16,612	-93.82	0
ตันข้าวหอมมะลิ	1,666,385	1,573,671	1,412,232	-10.26	20
ปลายข้าวหอมมะลิ	688,676	782,500	528,915	-32.41	8
ตันข้าวเหนียว	3,166,117	3,430,014	2,176,631	-36.54	31
ปลายข้าวเหนียว	3,615	1,756	284	-83.84	0
ตันข้าวเหนียว	174,836	148,403	101,260	-31.77	1
ปลายข้าวเหนียว	80,379	110,129	110,628	0.45	2
ตันข้าวหอมปทุม	158,684	194,606	74,387	-61.78	1
ปลายข้าวหอมปทุม	2,464	1,820	454	-75.06	0
รวม (ตัน)	9,003,730	10,646,673	6,945,456	-34.76	100
มูลค่า (ล้านบาท)	171,012	192,742	147,122	-23.67	

ตลาดนำเข้าข้าวไทยปี 2553-2555

ภูมิภาค	2553	2554	2555	% (55/54)	%สัดส่วน
แอฟริกา	4,431,798	4,687,962	3,661,644	-21.89	53
ตะวันออกกลาง	1,251,044	1,374,965	1,248,793	-9.18	18
เอเชีย (ไม่รวมอาเซียน 10)	995,702	1,684,389	522,298	-68.99	8
อาเซียน 10 ประเทศ	1,159,530	1,703,714	647,316	-62.01	9
อเมริกา	488,387	518,315	444,509	-14.24	6
ยุโรป (ไม่รวม EU)	97,629	85,482	52,785	-38.25	1
สหภาพยุโรป (EU)	381,888	403,168	237,535	-41.08	3
โอเชียเนีย	197,752	188,678	130,575	-30.79	2
รวม (ตัน)	9,003,730	10,646,673	6,945,455	-34.76	100

หน่วย : ตันข้าวสาร

ประเทศผู้นำเข้าข้าวไทย 10 อันดับแรกปี 2553-2555

ที่	ประเทศ	2553	2554	2555	% (55/54)
1	ไนจีเรีย	1,399,806	1,549,964	1,270,957	-18.00
2	อิรัก	502,712	627,300	844,991	34.70
3	ไอวอรีโคสต์	646,846	568,046	393,761	-30.68
4	แอฟริกาใต้	581,689	561,200	368,665	-34.31
5	สหรัฐอเมริกา	387,806	397,499	367,665	-7.51
6	เบนิิน	465,676	202,040	366,155	81.23
7	อินโดนีเซีย	277,305	914,918	342,919	-62.52
8	แคเมอรูน	241,527	190,233	284,411	49.51
9	โมซัมบิก	98,111	183,948	207,031	12.55
10	ญี่ปุ่น	283,675	307,986	194,174	-36.95
	ประเทศอื่น	4,118,577	5,143,539	2,304,726	-55.19
	รวม (ตัน)	9,003,730	10,646,673	6,945,455	-34.76

หน่วย : ล้านตันข้าวสาร

รวมรวมโดย สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย

สถานการณ์การค้าข้าวของโลกในปี 2556

กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ (The U.S. Department of Agriculture; USDA) คาดการณ์ว่าการค้าข้าวของโลก (ส่งออก-นำเข้า) ในปี 2556 ในเบื้องต้นจะมีปริมาณ 37.37 ล้านตันข้าวสาร ลดลง 4.35% เมื่อเทียบกับปี 2555 โดยในส่วนของประเทศผู้ส่งออกนั้น คาดว่าประเทศไทยจะส่งออกมากเป็นอันดับ 1 ที่ปริมาณ 8 ล้านตัน ตามด้วยประเทศอินเดียปริมาณ 7.5 ล้านตัน เวียดนามปริมาณ 7.4 ล้านตัน ปากีสถานปริมาณ 3.8 ล้านตัน และ สหรัฐฯ 3.45 ล้านตันตามลำดับ

คาดการณ์ปริมาณส่งออกข้าวของประเทศผู้ส่งออก 5 อันดับแรกในปี 2556

ประเทศ	2552	2553	2554	2555	2556*	(%)56/55
การส่งออก-นำเข้าของโลก	29.40	31.57	36.22	39.07	37.37	-4.35
ไทย	8.57	9.05	10.67	6.94	8.00	15.27
ส่วนแบ่งในตลาดโลก (%)	26.91	28.41	33.50	21.79	25.12	15.27
อินเดีย	2.15	2.23	4.64	10.25	7.50	-26.83
ส่วนแบ่งในตลาดโลก (%)	6.75	7.00	14.57	32.18	23.55	-26.83
เวียดนาม	5.95	6.73	7.00	7.70	7.40	-3.90
ส่วนแบ่งในตลาดโลก (%)	18.68	21.13	21.98	24.18	23.23	-3.90
ปากีสถาน	3.19	4.00	3.41	3.50	3.80	8.57
ส่วนแบ่งในตลาดโลก (%)	10.02	12.56	10.71	10.99	11.93	8.57
สหรัฐฯ	3.02	3.87	3.25	3.30	3.45	4.55
ส่วนแบ่งในตลาดโลก (%)	9.48	12.15	10.20	10.36	10.83	4.55

หน่วย : ล้านตันข้าวสาร (*ตัวเลขคาดการณ์)

สำหรับประเทศผู้นำเข้าข้าวนั้น คาดว่าในปี 2556 ประเทศไนจีเรียจะยังคงมีการนำเข้าข้าวมากเป็นอันดับ 1 ปริมาณ 2.7 ล้านตัน ตามด้วยประเทศจีนปริมาณ 2 ล้านตัน อิหร่านปริมาณ 1.8 ล้านตัน ฟิลิปปินส์ปริมาณ 1.5 ล้านตัน และอินโดนีเซียปริมาณ 1.45 ล้านตัน

คาดการณ์ปริมาณนำเข้าข้าวของประเทศผู้นำเข้า 5 อันดับแรกในปี 2556

ประเทศ	2552	2553	2554	2555	2556*	(%)56/55
การส่งออก-นำเข้าของโลก	29.40	31.57	36.22	39.07	37.37	-4.35
ไนจีเรีย	2.00	2.00	2.55	3.40	2.70	-20.59
ส่วนแบ่งในตลาดโลก (%)	6.28	6.28	8.01	10.68	8.48	-20.59
จีน	0.34	0.37	0.58	2.60	2.00	-23.08
ส่วนแบ่งในตลาดโลก (%)	1.07	1.16	1.82	8.16	6.28	-23.08
อิหร่าน	1.47	1.52	1.87	1.75	1.80	2.86
ส่วนแบ่งในตลาดโลก (%)	4.62	4.77	5.87	5.49	5.65	2.86
ฟิลิปปินส์	2.00	2.40	1.20	1.50	1.50	0.00
ส่วนแบ่งในตลาดโลก (%)	6.28	7.54	3.77	4.71	4.71	0.00
อินโดนีเซีย	0.25	1.15	3.10	1.70	1.45	-14.71
ส่วนแบ่งในตลาดโลก (%)	0.78	3.61	9.73	5.34	4.55	-14.71

หน่วย : ล้านตันข้าวสาร (*ตัวเลขคาดการณ์)

ที่มา กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ (USDA) มกราคม 2556

คาดการณ์การส่งออกข้าวไทยในปี 2556

ชนิดข้าว	2553	2554	2555	% (55/54)	% (สัดส่วนปี 2555)	คาดการณ์ปี 2556*
ข้าวขาว	3.06	4.40	2.54	-42.31	37	2.4
ข้าวหอมมะลิ	2.36	2.36	1.94	-17.61	28	1.8
ข้าวเหนียว	3.17	3.43	2.18	-36.57	31	2.0
ข้าวเหนียว	0.26	0.26	0.21	-18.04	3	0.2
ข้าวหอมปทุมธานี	0.16	0.20	0.07	-61.90	1	0.1
รวม	9.00	10.65	6.95	-34.76	100	6.5

* คาดการณ์ส่งออก (เฉพาะการส่งออกโดยภาคเอกชน ไม่รวมการส่งออกแบบรัฐต่อรัฐ หรือจีทูจี)

หน่วย : ล้านตันข้าวสาร

ในปี 2556 นี้ สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย คาดหมายปริมาณส่งออกข้าวในเบื้องต้นที่ 6.5 ล้านตัน ขณะที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดเป้าหมายส่งออกข้าวปริมาณ 8.5 ล้านตัน มูลค่า 5,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (คิดเป็นมูลค่า 171,000 ล้านบาท)

ปัจจัยที่มีผลในเชิงลบต่อการส่งออกข้าวไทย

ในปี 2556 นี้ คาดว่ายังคงเป็นปีที่ผู้ส่งออกข้าวของไทยต้องเผชิญกับอุปสรรคหลายประการที่จะส่งผลกระทบต่อ การส่งออกข้าว ทั้งจากภาวะการแข่งขันที่รุนแรงในตลาด และสภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของโลก ซึ่งสมาคมได้รวบรวมปัญหาและอุปสรรคที่คาดว่าจะประสบในปีนี้ ดังนี้

ระยะ	ปัจจัยเชิงลบ
ระยะสั้น (ไตรมาสที่ 1-2)	ตลาดยังคงเป็นของผู้ซื้อ เพราะผลผลิตข้าวของประเทศผู้ส่งออกที่สำคัญ (เช่น เวียดนาม) ทะยอยออกสู่ตลาด
	เวียดนามลดราคาเพื่อแข่งขันกับอินเดียจุดให้ราคาตลาดโลกยิ่งลดต่ำลง
	ความต้องการข้าวจากจีน อินเดียเซีย และฟิลิปปินส์ลดลง ทำให้เวียดนามหันมาชิงตลาดข้าวไทย
	ประเทศไนจีเรียปรับขึ้นภาษีนำเข้าข้าว
	ประเทศผู้บริโภคข้าวและผู้นำเข้าข้าวหลายประเทศหันมาให้ความสำคัญกับนโยบายพึ่งพาผลผลิตในประเทศมากขึ้น โดยมีการเร่งการผลิตข้าวหลังจากที่ราคาข้าวฟืชในตลาดโลกมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น
	ผลผลิตข้าวของไทยยังคงเข้าสู่โครงการรับจำนำอย่างต่อเนื่อง ทำให้อุปทานข้าวในประเทศอยู่ในภาวะตึงตัว
	ราคาข้าวของไทยยังคงสูงกว่าประเทศคู่แข่ง
	ค่าเงินบาทของไทยมีแนวโน้มแข็งค่าขึ้นส่งผลกระทบต่อ การส่งออก
	ภาวะเศรษฐกิจของโลกและสหรัฐฯที่ยังไม่คลี่คลาย
ระยะกลาง	นโยบายการส่งออกของอินเดียยังไม่มีความชัดเจน และมีแนวโน้มส่งออกอย่างต่อเนื่อง
	ประเทศผู้ซื้อข้าวของไทยหันไปซื้อข้าวจากแหล่งอื่นที่ราคาต่ำกว่า
	ภาวะเศรษฐกิจโลกที่ยังไม่มีความแน่นอน
ระยะยาว	ประเทศผู้ส่งออกข้าวหลายประเทศทั้งรายเก่า และรายใหม่ขยายการส่งออกข้าว และมุ่งเข้าสู่ตลาดข้าวคุณภาพสูง เช่น เวียดนามกำหนดเป้าหมายส่งออกข้าวหอมในปีนี้ 700,000 ตัน
	อินเดียยังคงส่งออกข้าวในราคาขายต่ำอย่างต่อเนื่อง
	ประเทศผู้ซื้อข้าวของไทยหันไปซื้อข้าวจากแหล่งอื่นที่ราคาต่ำกว่า
	ประเทศผู้บริโภคข้าวและผู้นำเข้าข้าวหลายประเทศหันมาให้ความสำคัญกับนโยบายพึ่งพาผลผลิตในประเทศมากขึ้น โดยมีการเร่งการผลิตข้าวหลังจากที่ราคาข้าวฟืชในตลาดโลกมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น
	ภาวะเศรษฐกิจโลกที่ยังไม่มีความแน่นอน

ปัจจัยที่มีผลในเชิงบวกต่อการส่งออกข้าวไทย

ในปี 2556 นี้ คาดว่าจะมีปัจจัยหลายประการที่น่าจะส่งผลดีต่อการส่งออกข้าวของไทย ทั้งจากสภาพภูมิอากาศในหลายภูมิภาคของโลกซึ่งอาจจะส่งผลต่อภาวะอุปสงค์อุปทานของรัฐพืชหลายชนิด ขณะเดียวกันความต้องการข้าวของประเทศที่บริโภคข้าวเป็นอาหารหลักก็เป็นอีกปัจจัยที่ต้องติดตาม ซึ่งสมาคมได้รวบรวมปัจจัยที่จะส่งผลในเชิงบวก ดังนี้

ระยะ	ปัจจัยเชิงบวก
ระยะสั้น (ไตรมาสที่ 1-2)	ประเทศจีนยังคงมีการนำเข้าข้าวอย่างต่อเนื่อง ทำให้เวียดนาม พม่า ปากีสถาน รวมทั้งอินเดีย หันไปสนใจตลาดจีนมากยิ่งขึ้น
	ประเทศอิรักมีการเปิดประมูลซื้อข้าว ซึ่งจะส่งผลดีต่อการส่งออกข้าวขาวของไทย
	สภาพอากาศของโลกที่ยังคงมีโอกาสเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น ภัยแล้ง ลมพายุพัดกระหน่ำและอุทกภัย รวมทั้งภัยจากแผ่นดินไหว และสภาพอากาศแปรปรวน
ระยะกลาง	นโยบายความมั่นคงด้านอาหารของอินเดียฉบับใหม่ ซึ่งจะทำให้รัฐบาลมีภาระในการจัดสรรรัฐพืชให้ประชาชนมากขึ้น
	ประเทศอิรักและญี่ปุ่น มีการเปิดประมูลซื้อข้าวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลดีต่อการส่งออกข้าวขาวของไทย
	สภาพอากาศของโลกที่ยังคงมีโอกาสเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น ภัยแล้ง ลมพายุพัดกระหน่ำและอุทกภัย รวมทั้งภัยจากแผ่นดินไหว และสภาพอากาศแปรปรวน
ระยะยาว	รัฐบาลอินเดียไม่สามารถจัดหาข้าวในโครงการจัดหาข้าวของรัฐบาลได้ครบตามเป้าหมาย 40 ล้านตัน อาจจะมีการทบทวนนโยบายส่งออกข้าว
	ประเทศอิรักและญี่ปุ่นมีการเปิดประมูลซื้อข้าวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลดีต่อการส่งออกข้าวขาวของไทย
	สภาพอากาศของโลกที่ยังคงมีโอกาสเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น ภัยแล้ง ลมพายุพัดกระหน่ำและอุทกภัย รวมทั้งภัยจากแผ่นดินไหว และสภาพอากาศแปรปรวน

ราคาข้าวในตลาดโลก

เปรียบเทียบราคาข้าวสารส่งออกในตลาดโลก (ข้อมูล ณ วันที่ 24 มกราคม 2556)

ชนิดข้าว	ไทย	สหรัฐฯ	เวียดนาม	อินเดีย	ปากีสถาน	กัมพูชา
ข้าวหอมมะลิ / ข้าวบาสมาดิ	1197		565	1065	1025	935
ข้าวขาว 4-7%(USA) / 100%B(TH)	616	625				-
ข้าวขาว 5%	599		390	430	425	500
ข้าวขาว 10%	593	615	385		420	490
ข้าวขาว 15%	592	600	370		415	
ข้าวขาว 25%	584		360	385	370	
ข้าวเหนืง	613			420	455	

ราคาต่อหน่วย : เหยียญสหรัฐต่อตัน (เอฟโอบี) ที่มา Riceonline.com, Oryza.com, Mekongoryza.com

เปรียบเทียบราคาข้าวเปลือกในตลาดโลก (ข้อมูล ณ วันที่ 18 มกราคม 2556)

ชนิดข้าว	ไทย	สหรัฐฯ	เวียดนาม	อินเดีย	จีน*	กัมพูชา	บราซิล
ข้าวเปลือกเจ้า	352	370	274	237	434	273	340
รัฐบาลกำหนดราคา อุดหนุนเกษตรกร ผ่านโครงการต่างๆ	15,000 บาทต่อตัน (US\$503)		5,000 ดอลลาร์ ต่อก.ก. (US\$240)	12,500 รูปี ต่อตัน (US\$232)	2,500 หยวนต่อตัน (US\$402)		

ราคาต่อหน่วย : เหยียญสหรัฐต่อตัน ที่มา รวบรวมจาก Riceonline.com, Oryza.com, Ricebrazil.com
หมายเหตุ * ราคาข้าวเปลือกอินดิกา (indica) ปลายฤดู ประกาศโดย The National Development and Reform Commission; NDRC

ข้อสังเกต

- แม้ว่ารัฐบาลจะตั้งราคาข้าวเปลือกสูงกว่าราคาตลาดค่อนข้างมาก เพื่อดึงราคาข้าวสารทั้งในประเทศและส่งออกให้สูงขึ้น แต่ขณะนี้ราคาภายในก็ยังไม่ปรับตัวสูงขึ้นเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะแรงหนุนซื้อในตลาด ยังไม่มีกำลังเพียงพอ
- แม้ประเทศไทยจะเป็นประเทศผู้ส่งออกข้าวอันดับต้นๆของโลก โดยในปีที่ผ่านมามีส่วนแบ่งในตลาดโลกร้อยละ 22 (ตลาดการค้าข้าวโลกมีเพียง 8% ของการใช้บริโภคทั้งหมด) แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า เราจะสามารถกำหนดราคาขายเองได้ ภายใต้ตลาดการค้าเสรี ซึ่งยังมีปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้อีกมากมายเป็นตัวกำหนดราคา อาทิเช่น ภาวะการเพาะปลูกในประเทศต่างๆ, ภัยธรรมชาติ, คู่แข่งขันในตลาด, อัตราแลกเปลี่ยน นโยบายภาครัฐของประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทย เป็นต้น
- จากการวิเคราะห์ของสำนักวิจัยต่างๆ ระบุว่า ราคาข้าวโลกในปี 2556 ไม่น่าจะปรับตัวสูงขึ้นได้มาก หากไม่มีสภาวะความผิดปกติของอาหารที่ผิดปรกติอย่างร้ายแรง เช่น ภัยพิบัติต่างๆ ทั้งนี้เพราะ มีการประเมินผลผลิตที่อุดมสมบูรณ์จากประเทศผู้ผลิตข้าวหลายประเทศทำให้ปริมาณข้าวโลกมากขึ้น รวมทั้ง มีปริมาณที่ ไทยถือครองสต็อกข้าวสาร อยู่ประมาณ 15 ล้านตันข้าวสาร (เฉพาะสต็อกจากโครงการรับจำนำข้าวเปลือกปีการผลิต 2554/55 และ 2555/56 ยังไม่นับรวมสต็อกข้าวเก่าอีกประมาณ 2 ล้านตันข้าวสาร) และอินเดียมีสต็อกสำรองอย่างน้อย 30 ล้าน รวมแล้วคิดเป็นการค้าข้าวโลกทั้งปี นักวิเคราะห์มีความเห็นว่า ใน ปี 2556 ประเทศไทยน่าจะต้องระบายข้าวออกมาในห้วงเวลาใดเวลาหนึ่ง และจะมีผลให้ประเทศไทยมียอดส่งออกสูงกว่าปี 2555 ในขณะที่ราคาอาจจะยังไม่ปรับตัวสูงขึ้นได้ เพราะปริมาณอุปทานที่มีอยู่สูง ยกเว้นกรณีภัยพิบัติหรือเหตุฉุกเฉินอื่น ๆ